Hulâsa-i Akaid

Akaidin Özü

Seyyid Abdullah Nehrî

SEMERKAND

بسم الله الرحمن الرحيم

Gavs-ı Sânî
Şeyh Seyyid
Abdülbaki
Elhüseyni (k.s.)
Hazretlerinin

Sadaka-i
Cariyesidir

SEMERKAND
İstanbul, 2013

SEMERKAND: 215

Sâdât-ı Nakşibendiyyenin Akaid Kitaplığı: 2

ISBN: 978-605-5207-57-1

Yazar : Seyyid Abdullah Şemdînî/Nehrî
Tercüme : Kadri Yıldırım
Editör : M. Fatih Çakır
Dini Tashih : Hüseyin Okur
Eyüp Beyhan
Ali Sözer
Tashih : Mehmet Günyüzlü
Arapça Dizgi : Adem Ürün
Kapak : Mustafa Akbulut
İç Düzen : M. Vehbi Ümit
Baskı : Sistem Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa/İstanbul Tel: 0212 482 11 01
(yaygın dağıtım)

Mart 2013
İstanbul 1. Baskı

GENEL DAĞITIM

TÜRKİYE: Eyüpsultan Mah. Esma Sokak. No.7/A Samandıra-Sancaktepe-İstanbul
Tel: 0216 564 26 26 **Faks:** 0216 564 26 36 online satış: www.semerkandpazarlama.com

AVRUPA Erol Medien GmbH Kölner Str. 256-51149 Köln **Tel.:** 0 22 03 / 36 94 90
Fax: 0 22 03 / 36 94 910 **Online Satış:** www.onlinehuar.de **E-Mail:** info@erolmedien.de

Halâsa-i Akaid

Akaidin Özü

Seyyid Abdullah
Şemdînî/Nehrî

Tercüme

Kadri YILDIRIM

SEMERKAND

İÇİNDEKİLER

Sâdât-ı Şemdînî/Nehrî, Seyyid Abdullah [k.s] ve Hulâsa-i Akaid Adlı Eseri 7

Sâdât-ı Şemdînî/Nehrî 7

Seyyid Abdullah Şemdînî/Nehrî'nin [k.s] Hayatı...10

Kaynaklarda Seyyid Abdullah [k.s] 11

1. el-Mecdü't-Tâlîd 11

2. Tuhfetü'l-Ahbâb/Mesnevî-i Sânî 12

3. Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakim Arvâsî'nin Külliyatındaki Bilgiler 28

4. Birketü'l-Kelimât 30

5. Nehri'den Hazne'ye Meşâyih-i Nakşibendî........30

Hulâsa-i Akaid Hakkında 31
Hulâsa-i Akaid (Türkçe) 35
Giriş 35
İslâm'ın Rükünleri 37
İmanın Rükünleri Altıdır 39

SÂDÂT-ı ŞEMDÎNÎ/NEHRÎ, SEYYİD ABDULLAH [k.s] ve HULÂSA-i AKAİD ADLI ESERİ

SÂDÂT-ı ŞEMDÎNÎ/NEHRÎ

Nehri, Hakkâri'nin bugünkü adıyla Şemdinli ilçesine bağlı bir köydür. Dolayısıyla "Sâdât-ı Nehrî" olarak bilinen zatlar bu köye nisbetle "Nehrî" olarak meşhur olmuşlardır. Seyyid Tâhâ hazretlerinin oğlu olan Şeyh Ubeydullah [kuddise sırruhû], *Tuhfetü'l-Ahbâb* adını da verdiği *Mesnevî-i Sânî* adlı Farsça manzum eserinde Sâdât-ı Nehrî hakkında genelde, Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hakkında özelde verdiği bilgiler ilk elden bilgiler olması açısından büyük

önem taşımaktadır. Şeyh Ubeydullah [kuddise sırruhû] bu eserinde Nehri'yi kasaba olarak tanıtmakta ve ilgili beyitte şunları söylemektedir:

Nehr nâm-i qesebe zan merz û bûm

Nehr bir kasabanın adıdır sınırdan ve yöreden

Seyyid Tâhâ'nın [kuddise sırruhû] kardeşi ve halifesi olan Seyyid Muhammed Salih'in [kuddise sırruhû] Humarû'da doğduğunu yine Şeyh Ubeydullah'tan [kuddise sırruhû] öğreniyoruz:

'Emm-i men Seyyid Muhemmed Salih est
Der meqamat-i Welayet Falih est

Seyyid Muhammed Salih benim amcamdır
Velayet makamlarından geçmeyi başarandır

Mevlid-i o şod Humarû ez zemîn
An ji Şemsedîn yekî nahiye bîn

Yeryüzünden Humarû onun doğduğu yerdir
O (Humarû) , Şemseddin'den bir nahiyedir

Şeyh Ubeydullah [kuddise sırruhû] adı geçen eserinde Şemdinli'nin eski isminin "Şemseddîn" olduğunu ve daha sonra halk arasında "Şemzîn" şeklini aldığını şöyle ifade etmektedir:

İsm-i Şemseddîn der esl-i nihad
Şod be Şemzîn munteşir beyne'l-ibâd

Konulduğu asıl itibariyle Şemseddin adı
İnsanlar arasında Şemzîn olarak yayıldı

SEYYİD ABDULLAH ŞEMDÎNÎ NEHRÎ'NİN [k.s] HAYATI

Seyyid Salih'in [kuddise sırruhû] iki oğlundan biri olan Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] (diğer oğlu Seyyid Tâhâ'nın [kuddise sırruhû] babası Seyyid Ahmed'dir [kuddise sırruhû]). Mevlânâ Halid hazretlerinden hilafet aldıktan sonra onun emri üzerine kardeşi Seyyid Ahmed [kuddise sırruhû] ile birlikte Nehri köyüne yerleşirler.

Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] Nakşibendî tarikatını yaymaya başlamadan önce Nehrî zatlar Kadirî yoluna mensup idiler. Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] gittiği Hindistan'da Şah Abdullah Dihlevî'den [kuddise sırruhû] aldığı hilafetnâme doğrultusunda memleketi Süleymaniye ve çevresinde Nakşibendîliği yaymaya çalıştığı sırada onun mürşidliğini kabul edip halifesi olan Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] ve yeğeni Seyyid Tâhâ'dan [kuddise sırruhû] itibaren aile peyderpey genelde Nakşibendîliğe/Halidîliğe geçmişlerdir. Nehrîler ailesinin Mevlânâ Halid'e [kuddise sırruhû] intisap eden ilk ferdi Seyyid Abdullah'tır [kuddise sırruhû]. Bu zat, Mevlânâ Halid'in [kuddise

sırruhû] üçüncü halifesidir. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hakkında bilgiler bulunabilen az sayıdaki kaynaklardan bazıları kronolojik olarak şunlardır:

Kaynaklarda Seyyid Abdullah [k.s]

1. el-Mecdü't-Tâlîd

Bu eserin yazarı kısaca İbrahim Fasîh olarak bilinen İbrahim Fasîhuddin b. Sıbgatullah b. Esad el-Hayderî el-Kürdî'dir [kuddise sırruhû]. 1820 yılında Bağdat'ta doğan ve 1881'de vefat eden bu zat aynı zamanda Mevlânâ Halid'in [kuddise sırruhû] halifesidir. Bu eserde Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hakkında şu kısa bilgiler verilmiştir:

- Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] Geylânî eş-Şemdînî, Mevlânâ Halid'in halifesidir.

- Büyük bir âlim, veli ve mürşid-i kâmildir.

- Muhammedî ahlâk ve şemâil sahibidir.

- Bağdat'a gitmiş ve Mevlânâ Halid'in [kuddise sırruhû] yanında sülûke başlamıştır.

- Sülûkünü en iyi şekilde tamamlayıp kudsî sırlara ulaşmıştır.

- Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] kendisine hilafet-i mutlaka bağlamında irşad izni vermiştir.

- Mevlânâ Halid'in [kuddise sırruhû] emriyle vatanına dönerek orada irşada başlamıştır.

- Avam ve havassın şahit olduğu birçok keramet kendisinden hâsıl olmuştur.

2. Tuhfetü'l-Ahbâb/Mesnevî-i Sânî

Şeyh Ubeydullah'ın [kuddise sırruhû] mesnevi nazmı şekliyle Farsça yazdığı bir eserdir. Bu eserde Nakşibendîlik hakkında genelde, Şemdînî/Nehrî sâdâtı hakkında özelde çok önemli bilgiler verilmektedir. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hakkında da en derli toplu bilgileri bu eserde görüyoruz. Buna göre:

1. Seyyid Tâhâ [kuddise sırruhû] önceleri amcası Seyyid Abdullah'ın [kuddise sırruhû] yanında amel etmeye başlamış, sonra Mevlânâ Halid'in [kuddise sırruhû] halifesi olmuştur. Amcası Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] onun zekâsı, hafızası ve olgun kişiliğini Mevlânâ Halid'e [kuddise sırruhû] anlatmış, Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû], "Bir sonraki gelişinde onu

da getir" deyince Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] bu emri yerine getirmiştir.

2. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] Mevlânâ Halid'in çocukluk ve medrese arkadaşıydı. Bu ikili, zâhirî ilimlerin tahsilini bitirdikten sonra yanında seyrü sülûk faaliyetlerinde bulunacakları ve böylece zâhirî ilimlerini tasavvufî ilimle pekiştirecekleri bir mürşid-i kâmili bulma arayışına girerler. Derken Hindistan'daki Şah Abdullah-ı Dihlevî'nin [kuddise sırruhû] yanına gidip ona intisap etmeye karar verirler ve birlikte yola çıkarlar. Fakat yanlarına aldıkları paranın ikisine yetmeyeceği anlaşılınca paranın ikisinden birine verilmesine ve onun Hindistan'a gitmesine, öbürünün ise eve dönmesine karar verirler. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû], Mevlânâ Halid'e gönüllü olarak kendi payı olan parayı da verir, Hindistan'dan getireceği maneviyatı paylaşmak üzere anlaşır ve kendisi geri döner.

3. Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] Hindistan'dan hilafet-i mutlaka ile döndüğü zaman Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hiç tereddüt etmeden ona intisap eder ve bir süre onun yanında amel eder, ardından Mevlânâ

Halid'in [kuddise sırruhû] tavsiyesi üzerine Nehri köyüne dönüp orada ilim ve irşad faaliyetlerine başlar.

4. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] ilim ve irşad faaliyetlerini o kadar olgun bir kişilikle yürütür ki Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] onun hakkında şöyle der: "Seyyid Abdullah Şemzînî kusursuz biridir. Tek kusuru hiçbir münkirinin olmamasıdır. Oysa kişinin münkirleri olursa, onda kendine çeki düzen verme arzusu doğar."

5. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] Nehri köyünde ilim ve irşad faaliyetlerinde bulunurken belli aralıklarla Süleymaniye'ye gidip mürşidi Mevlânâ Halid'i [kuddise sırruhû] ziyaret etmeyi de ihmal etmezdi. Hatta Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] bir ara Süleymaniye'den Bağdat'a gittiği sırada medresesinde vekil olarak Seyyid Abdullah'ı [kuddise sırruhû] bırakmıştı. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] Mevlânâ Halid'i [kuddise sırruhû] ziyaret ettikten sonra dönmek istediği her defasında Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] onu atına bindirir, yerleşim alanının dışına çıkıncaya kadar belli bir mesafe onunla yol aldıktan sonra kendisini uğurlar öyle dönerdi.

6. Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] 1235 (1813) yılında Nehri köyünde vefat etmiş ve orada defnedilmiştir. Mevlânâ Halid [kuddise sırruhû] bu samimi dostunun vefat haberini aldığında kendine hâkim olamayarak yüksek sesle ağlamıştır.

Şeyh Ubeydullah hazretleri Seyyid Abdullah'ın da [kuddise sırruhû] yer aldığı ailesiyle ilgili bu ve diğer bazı bilgileri aşağıdaki iki başlık altında vermektedir:

1. Der beyân-i intisab-i silsile-i celîle-i pîran-i tarîkat-i Halidiyye-i Müceddidiyye ve der beyân-i silsile-i Sâdât-i Şemzînî kaddesallahu bi-esrârihim el-kudsiyye.

2. Der beyân-i ahvâlât-i hazreti ferîd-i deveran ve vahîdi'l-asri ve'z-zaman, Hazret-i Şeyh Sirâcüddin Seyyid Abdullah kaddesallahu sırrahü'l-azîm.

Bu iki başlık altında Seyyid Abdullah hazretleri ile ilgili bazı beyitleri orijinal Farsça'ları ve Türkçe'ye yaptığımız çevirileriyle birlikte veriyoruz:

Bûd Seyyid 'Ebdullah şeyhî ferîd
Rûzigâreş misl-û o kem âferîd

Seyyid Abdullah döneminin biricik şeyhiydi
Zamanında onun gibisi az yaratılmış biriydi

İbn-i Sâlih, şod Siracuddûn lekeb
Feyd-i û çûn behr ber emel-i teleb

Salih'in oğlu olup lakabı Siràceddin'dir
Feyzi arzulu ümitlere akan bir deniz gibidir

Mevlid-i u hem Humarû ez cihât
Ki der ân peydâ şod ân 'âlî sifât

Yörelerden doğduğu yerin adı Humarû
Ki orada dünyaya geldi o sıfatları ulu

Ân ferîd-i dehr û kutb-i bî nezîr
Nûr-i hurşîd dileş âfâk gîr

O, zamanının biriciğiydi; bir kutub ki yoktu eşi
Ufukları sarmıştı kalbinin nurlar saçan güneşi

Fâdil û 'alim-i be her 'ilm û funûn
Mukteda-yi 'esr û şeyh-i ân kurûn

Her ilim ve fende pay sahibi fâzıl ve âlimdi
Çağının imamı olarak o asırların şeyhiydi

Bûd bîş ez reften-i Hindustân
Seyyid û Mevlânâ Hâlid hem'inân

Yolculuk için Hindistan'a doğru gitmeden önce
Seyyid Abdullah ve Mevlânâ Halid beraberce

Der 'ulûm-i zahirî bâhem refîk
Der mehebbet her du bâhem çû şefîk

Zâhirî ilimleri tahsil eden iki arkadaş idiler
Muhabbette ikisi de birbirine müşfiktiler

Vekt-i reften-i sûy-i Hind ân pîr-i dehr
Nezd-i Seyyid âmed ân Hedret be Nehr

Zamanının "pîr"i gitmek isterken Hindistan'a
O hazret Nehri köyüne geldi Seyyid'in yanına

Kerd Seyyid kesd-i reften hemçunân
Sûy-i Hindustân bâ hemrâz-i cân

Aynı şekilde Seyyid de gitmeye niyet etti
Can sırdaşıyla Hindistan'a gitmekti niyeti

Çûn ki rebt-i halk bâ û bîş bûd
Halk râ ez refteneş teşvîş bûd

Çok fazla olduğu için halkın ona bağlılığı
Halkı heyecanlandırmıştı gidişi, ayrılığı

'Ehd bâ û best Mevlânâ: Eger
Mî-şeved maksûm çîzî z'ân sefer

Mevlânâ Halid onunla sözleşti: Eğer
O seferden bir şey getirirse bölüşeceklerdi

Tû şerîk-i men şevi bî îmtiyâz
Ey me râ hemderd û hem mûnis û be râz

Dedi ki: "Ayrıcalıksız sensin benim paydaşım
Ey dert ortağım benim, arkadaşım ve sırdaşım"

Şeyh Hâlid çûn zi Hind ‘avdet nimûd
Der murîdân iztirâb û cezbe bûd

Şeyh Halid döndüğü zaman Hindistan'dan
Müridlerde meydana geldi cezbe ve heyecan

Çûn be Seyyid daşt her kes i‘titâd
Cumle Kurdistân be û der inkisâd

Seyyid Abdullah ki herkes ona inanıyordu
Kürdistan'ın[1] tümü kendisine yöneliyordu

Çûn be Mevlânâ resîd û şod refîk
Tabi‘-i û geşt Seyyid der tarîk

Mevlânâ'nın yanına varıp arkadaş olduğunda
Seyyid Abdullah kendisine tâbi oldu tarikatta

În tarîk-i Halidî z'û munteşir
Şod be Kurdistan û her câ muştehir

Bu Halidî tarikatı çabuk bir şekilde yayıldı
Kürdistan'da[2] ve diğer her yerde nam saldı

1. Burada Osmanlı'ya bağlı olan Kürdistan eyaleti kastedilmektedir.
2. Burada Osmanlı'ya bağlı olan Kürdistan eyaleti kastedilmektedir.

Daimen nisbet be Seyyid ân ferîd
Halk râ goftî be zâhir mengerîd

Seyyid Abdullah hakkında o eşsiz her seferinde
Halka derdi ki: “Bana itaat sadece görünürde

Gerçi zâhir û zi men behrever est
Bâtinen ferdest û çîzî dîger est

Gerçi kendisi benden yararlanıyor görünürde
Ama bambaşka bir ferttir, başka şey var özünde

Nîst kes hemtâ-yi o ender cihân
Gayr-i în naksî ne-bînem men der ân

Onun eşi benzeri hiç kimse yoktur dünyada
Şundan başka bir kusur göremiyorum onda:

Ki ne-dâred hîç munkir-i û kesî
Cumle ‘alem muhlis-i û şod besî

Ki kendisinin hiçbir münkiri bulunmuyor
Cümle âlem ona sadece ihlâsla yaklaşıyor”

Dâşt bâ û ittihadî hemçunân
Hazret-i Hâlid ki nâyed der beyân

Hazret-i Halid onunla öyle bir birlik oluşturdu
Ki kelimelerle ifade etmek mümkün değil bunu

Yek zemânî der hudûr-i hedreteş
Cem' geşte cumle ehl-i nisbeteş

Bir ara Hazret-i Mevlânâ'nın huzurlarında
Mensuplarının hepsi toplandılar bir arada

Fâdilîn û 'âlimîn ez her mekân
Her halîfe cumle hâdır-i ân zemân

Her yerden faziletli kimseler ve âlimler vardı
Tüm halifeler o zamana tanıklık ediyorlardı

Cumle der meclis murâkib, ser be cîb
Ez der âmed Hindûyi bes nâ-edîb

Mecliste herkes murakabede, başları öndeydi
Edepli olmayan bir göçebe birden içeri girdi

Bî heyâ û purcesâret ân zemân
Goft ez înhâ kîst şeyh-i 'ârifân?

Hayâsız ve çok cesur bir şekilde girdiği zaman
Dedi ki: "Âriflerin şeyhi kim acaba şunlardan?"

Cumle ez haclet fusurde ber zemîn
Ser zi cîb averd Hedret goft hemîn

Hayâsından herkes donakaldı olduğu yerde
Hazret başını önünden kaldırdı bir şekilde

Kerd işâret û be Seyyid ân zemân
Goft: Vallahî ger bûd şeyhî hemân

O esnada da Seyyid Abdullah'ı işaret etti
"Vallahi o dediğin şeyh işte budur" dedi

Seyyid ez câyeş becest û reft zûd
Dâmen-i Hedreti ziyâret mî-nimûd

Seyyid Abdullah hemen yerinden kalkıp gitti
Hazret-i Mevlânâ'nın eteğini öpüp ziyaret etti

Vakt-i ruhsât ki zi hudûr-i hedreteş
Kerd Seyyid kesd-i 'evd û ric'eteş

İzin alıp huzurundan ayrılma vakti geldiğinde
Seyyid Abdullah artık geri dönmek istediğinde

Hazret-i Hâlid zi menzilgâh-i hîş
Âmed û hemrâh şod çendî zi pîş

Hazret-i Halid çıktı kendine ait menzilden
Gelip ona yoldaş oldu ve öne atıldı birden

Esb âverdend tâ gerded sivâr
Seyyid-i sadât û şeyh-i nâmidâr

Seyyid Abdullah için getirdiler oraya bir at
Binsin diye bu ünlü şeyh ve seyyid-i sâdât

Hazret-i Hâlid der ân vakt-i veda'
Zûd be girifteş rikâb-i ân muta'

Hazret-i Halid artık vedalaşma zamanı geldiğinde
Hemen o uysal hayvanın üzengisini tuttu elinde

Emir kerd û goft: "Seyyid şev sivâr!"
Geşt Seyyid ez hacâlet şermisâr

"Seyyid haydi bin!" diyerek ona emir buyurdu
Seyyid bundan duyduğu hayâdan mahcup oldu

Bâ recâ, bâ niyazî bî hîsâb
Goft: "Ey Hazret çerâ în sedd-i bâb?

Rica etti, hesaba gelmeyecek kadar yalvarıverdi:
"Ey hazret, bu kapı kapatmak nedir, niye?" dedi

İhtirâm-i hemçunîn nisbet be men
Nîst laik-i men, kîm ey kutb-i men?"

"Benim gibi biri için gösterdiğin saygının böylesi
Layık değilim ey kutbum! Kimim, neyin nesi?"

Goft: "Ustâdem te râ şod imtisâl
Bert u vacib der heme kirdâr û hâl

Dedi ki: "Ben hocayım, itaat etmektir sana düşen
Her amel ve davranışta vâciptir buna itaat etmen

Emir kerdem ber tû tâ bâşî sivâr
Men rikâb-i tû girifte z'ân karâr"

Ata binmen yönünde kendim sana emrettim
Atının üzengisini elime almaya karar verdim"

Geşt nâçâr û ez emr-i mustetâb
Şod sivâr û dest-i Hazret der rikâb

O ulunun emrine itaat etmeye mecbur kaldı
Kendisi bindi, hazret de üzengiyi eline aldı

Herkesî mî-goft zi ehl-i ân zemân:
Feyz-i Seyyid ne çû feyz-i dîgerân

Şöyle derdi o zamanın insanlarından herkes:
"Seyyid'in feyzi hiç kimseninkine benzemez"

Râh-i yek rûz û dû rûz ez vey ba'îd
Halk râ der kûhhâ cezbe resîd

Ona bir günlük, iki günlük uzaklıktaki insanlar
Dağlarda bile yaşasalardı cezbesine kapılırdılar

Ra'iyân-i gûsfend ez kûh û deşt
Cezbe begirîftend û uftadend mest

Dağlarda ve ovalarda koyun çobanları vardı
Cezbeye kapılır, mest olup yere yığılırlardı

Her ki mî-âmed be-sûyeş ez ba'îd
Mânde se rûzeş mesâfe mî-tabîd

Her kim uzaklardan ona doğru gelseydi
Üç günlük mesafeden çarpılmışa dönerdi

Mî-giriftî cezbe, mî-âmed be-cûş
Dâştî ez kalb-i purcûşeş harûş

Cezbeye kapılır, kendisine coşma hali gelirdi
Coşmaya başlayan kalbinde heyecan belirirdi

Gebr ger bûdî, Muselmân yâ Cuhûd
Her ki dîdî lâ cerem cezbe numûd

İster Zerdüştî olsun, ister müslüman ve yahudi
Onu gören herkeste mutlaka cezbe hali belirirdi

Geşt Kurdistân[3] munevver z'ân cenâb
Çûn cihân ez feyz-i nûr-i âfitâb

O zattan aldığı ışık ile aydınlık oldu Kürdistan
Nasıl ki güneşin ışığından feyiz alıyorsa cihan

Mavtin-i û Nehr u medfen hemçunân
Ân dihî purdîn u pur dâru'l-emân

Onun doğduğu yer Nehri'dir ve orada gömülüdür
O, çok dindar ve emniyet diyarı olan bir köydür

Der hezâr u du sed u sî sâl u penc
Şod vefât-i an Seyyid-i dil hemçu genc

Tarih "bin iki yüz otuz beş" yılı olarak denkleşti
Gönlü hazine gibi o Seyyid'in vefatı gerçekleşti

Çûn be Mevlânâ haber dâdend ez ân
Girye kerd û goft bâ ah û figân:

Vefatından Mevlânâ'yı haberdar ettikleri zaman
Ağladı ve şunları söyledi çekerek âh ve figan:

---

3. Burada Osmanlı'ya bağlı olan Kürdistan eyaleti kastedilmektedir.

"Hak me râ ne-gozâşt ân yâr-i edîb
Ta ne-mâned cuz Hudâ mâ râ hebîb"

"Hak Teâlâ bize bu edepli dostu bırakmadı
Tâ ki Allah'tan başka mahbubumuz kalmadı"

3. Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakim Arvâsî'nin Külliyatındaki Bilgiler

Süleyman Kuku'nun yaptığı bu çalışmada kısaca şu bilgiler yer almaktadır:

- Allah dostu Sirâceddin Seyyid Abdullah Şemzînî kuddise sırruhû.

- Lakabı Sirâceddin, mezhebi Şâfiî, itikadı Eş'arî, tarikatı Nakşibendî-Müceddidî-Halidî, meskeni Nehri kasabasıdır.

- Seyyid Tâhâ hazretlerinin amcasıdır.

- Bu aile Abdülkadir-i Geylânî hazretlerinin şerefli nesebinden ve onun onuncu torunudur. Hz. Hasan vasıtası ile Hz. Ali'ye ulaşır.

- Yaklaşık hicrî 1290'da Şemdinli'de dünyaya geldi.

-Küçük yaşta Kur'ân-ı Kerîm'i ezberledi ve ilme başladı. Devrinde o havalide ve Irak'ta bulunan en büyük âlimlerde okudu.

-Daha sonra tasavvufta pîri ve mürşidi olacak olan Mevlânâ Halid ile beraber Irak'ta ilim tahsil ettiler ve beraberce bir mürşid aramaya başladılar.

-Mevlânâ Halid Hindistan'dan döndükten sonra onun yanında sülûkünü tamamladı.

-İrşad yeri Şemdinli'ye 20 km. kadar mesafede bulunan Nehri beldesi idi.

-Nehri'de en evvel irşadda bulunup Halidîliğin feyizlerini aktaran zattır.

-Çok kerametleri görülmüş, kerametleri vefatından sonra da devam etmiştir.

-Seyyid Ali adında bir oğlu, onun da Seyyid Abdürrahim ve Seyyid Muhammed Said isminde iki oğlu olmuştur.

-Farsça uzun bir mektubu bu fakirde vardır.

-İman ve akaid ile ilgili yazdığı kitap doğuda her evde, herkes tarafından okunur ve ezberlenirdi.

4. Birketü'l-Kelimât

Şeyh Muhammed Asım Ohînî'nin [kuddise sırruhû] eseridir. Yazarımız Seyyid Abdullah [kuddise sırruhû] hakkında bazı kısa bilgiler verirken özellikle Mevlânâ Halid'in [kuddise sırruhû] onun atının üzengisini tutarak onu uğurlayışına dikkat çeker ve bunu Hz. Peygamber'in [sallallahu aleyhi vesellem] sünnetine ve bu sünneti devam ettiren Hz. Ebû Bekir'in [radıyalluhu anh] uygulamasına dayandırmaktadır. Zira Hz. Peygamber [sallallahu aleyhi vesellem] Mûte Savaşı'nda Zeyd b. Hârise'yi [radıyalluhu anh] komutan olarak orduyla birlikte gönderdiğinde bir süre onunla yol alıp yerleşim alanının dışına çıktıktan sonra uğurlayıp dönmüş; Hz. Ebû Bekir de [radıyalluhu anh] Üsâme b. Zeyd'i [radıyalluhu anh] ordunun başında gönderirken böyle davranmıştır.

5. Nehri'den Hazne'ye Meşâyih-i Nakşibendî

M. Şefik Korkusuz'un çalışmasıdır. Korkusuz buraya kadar verdiğimiz bilgilerin, özellikle *Birketü'l-Kelimât*'taki bilgilerin bir özetini vermektedir.

HULÂSA-i AKAİD HAKKINDA

Kürt medreselerinde Seyyid Abdullah'ın [kuddise sırruhû] özellikle çocuklara yönelik Kürtçe bir akaid risâlesi yazdığı öteden beri anlatılmaktadır. Yabancı araştırmacılardan ilk kez MacKenzie Seyyid Abdullah'ın [kuddise sırruhû] bu eserinden bahisle şunları söylemektedir:

"İslâm doktrininin bir özeti olan bir eser de Şeyh Abdullah Nehrî [kuddise sırruhû] tarafından yaklaşık 1800 yılında yazılmıştır."

Hulâsa-i Akaid'in orijinal nüshasına şimdiye kadar rastlayamadık. Ancak, değişik kütüphanelerdeki Kürtçe el yazmaları hakkında araştırmalar yapmakla görevlendirdiğimiz yüksek lisans öğrencimiz Mesut Arslan bu eserin bir müstensih nüshasını tesbit etti[4] ve bize getirdi. Kendisine çok teşekkür ederiz.

Eseri istinsah eden zat, Kürtçe yazdığı giriş kısmının sonunda kendini "Nehrî Tekyası'nın müderrisi Ömer b. Cercîs" olarak tanıtmakta ve bu eseri istinsah etmesini emreden zatın Seyyid Tâhâ [kuddise sırruhû] ol-

4 Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege. Arşiv nr. 22801/Süleyman Örtek.

duğunu ifade etmektedir. Ömer b. Cercîs burada sözünü ettiği Seyyid Tâhâ'nın [kuddise sırruhû] Şeyh Muhammed Sıddık'ın halifesi [kuddise sırruhû]; Şeyh Muhammed Sıddık'ın [kuddise sırruhû] Şeyh Ubeydullah'ın oğlu [kuddise sırruhû]; Şeyh Ubeydullah'ın da [kuddise sırruhû] Seyyid Tâhâ'nın [kuddise sırruhû] oğlu olduğunu kitabın giriş kısmında ifade etmiştir. Ayrıca kitabın sonunda da geniş bilgilere yer vermiştir.

Ahmed Ramiz, Seyyid Abdullah'ın [kuddise sırruhû] bu eserini 1911 yılında kendine ait *Reşbelek* adındaki risâleyle birlikte 54 numarayla ve kendi yayınlarının ikincisi olarak Manzume-i Efkâr Matbaası'nda bastırmıştır.

K: 29057
T: 297-4

Ahmed Ramiz Yayınları: Sayı: 2

HULÂSA-i AKAİD

Eser

Şeyh Abdullah Efendi

[kuddise sırruhû]

Her hakkı mahfuzdur

Menzûme-i Efkar Matbaası: No: 54

Hulâsa-i Akaid'in Osmanlı döneminde İstanbul'da basılmış bir nüshasının kapağı

GİRİŞ

Kürtçe İslâm Akaidi Özü, Şemdinlili Şeyh Seyyid Abdullah Efendi'nin [kuddise sırruhû] eseridir. O mübarek eserin umumi neşri için; ilim ve diyanete revaç kazandıran, Kürdistan nahiyelerinde terakki ve medeniyeti teşvik eden genç tövbekâr Seyyid Tâhâ [kuddise sırruhû] çok kusurlu fakire emir ve işaret buyurdu ki o mübarek eseri yazıya geçireyim. Seyyid Tâhâ Efendi [kuddise sırruhû], Şeyh Muhammed Sıddık'ın [kuddise sırruhû] en iyi halifesidir. Şeyh Muhammed Sıddık Efendi [kuddise sırruhû] Şeyh Ubeydullah Efendi'nin [kuddise sırruhû], Şeyh Ubeydullah Efendi de [kuddise sırruhû] irşad kutbu Şeyh Seyyid Tâhâ'nın [kuddise sırruhû] oğludur. Fakir, adı geçen kutlu velinimetin -bereketleri daim olsun- emri üzerine nâçizâne kalemi ele alıp yazmaya başladı. Başarı ve yardım Allah'tandır.

Nehrî Tekyası Müderrisi zavallı Ömer b. Cercîs el-Beydâvî.

بسم الله الرحمن الرحيم

İSLÂM'IN RÜKÜNLERİ

Bil ki İslâm'ın rükünleri beştir.

1. Kelime-i şehâdet getirmek (Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden resûlullah).

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ

Dilimle ikrar, kalbimle tasdik ederim ki:

Varlığı tertemiz ve benzersiz, ezelî ve ebedî olan Allah'tan başka ibadet edilecek hiçbir mâbud yoktur. Bütün mahlûkat O'nu tefekkür etmekten (O'nun nasıl bir varlık olduğunu idrak etmekten) âcizdir. O'nun varlığı kendisindendir. Tüm mahlûkatın varlığı da O'ndandır. Hepsini yaratan ve hükmeden ancak O'dur. Her şey O'na muhtaçtır, O hiçbir şeye muhtaç değildir. Dilediğini, dilediği şekilde yaratandır. O'nun için yer ve mekân söz konusu değildir. Her an her yerdedir. O bize ruhumuzdan daha yakındır. Ayıp ve

noksanlardan münezzeh olan yedi tane kadim sıfatları vardır. Bu sıfatlar sırasıyla hayat, ilim, irade, kudret, semi‘ (duymak), basar (görmek) ve kelâmdır (konuşmak). Bu sıfatlar, Allah Teâlâ'nın ezelî ve ayrılmaz sıfatları olup, ayıp ve noksanlardan tertemizdirler.

وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ

1. Yine dilimle ikrar, kalbimle tasdik ederim ki:

Allah'ın bizlere elçi olarak gönderdiği Muhammed [sallallahu aleyhi vesellem], Kureyş kabilesinin Hâşimî kolundan olup Arap'tı. Gözleri siyahtı. Uzun ve ince kaşlı idi. Alnı açık ve genişti. Teni kırmızı ile karışık beyazdı. Boyu ne uzun ne de kısa idi. Yüzü ayna gibi şeffaftı, ağaç ve dağları yansıtan bir ayna gibiydi. İnsanoğlunun en sevimlisi idi. Tamamıyla güneşte olsa bile gölgesi yere düşmezdi. Mekke'de dünyaya geldi, orada peygamberlikle görevlendirildi. Kâfirlerin müslümanlara verdiği eziyetlerden dolayı Medine'ye hicret etti ve orada vefat edip defnedildi.

Babasının adı Abdullah, dedesinin adı ise Abdülmuttalib'dir. Abdülmuttalib de Hâşim'in oğludur. O da Abdümenâf'ın oğludur. Annesi Zühreoğulları'ndan Vehb'in kızı Âmine'dir.

Resûlullah [sallallahu aleyhi vesellem], insanların ve cinlerin tamamına gönderilen Allah'ın elçisidir. Onlara doğru yolu gösterip Allah Teâlâ'nın emirlerini yerine getirmelerini sağlamak için gönderilmiştir.

2. Farz namazları kılmak.

3. Zekât vermek.

4. Ramazan ayında oruç tutmak.

5. Hacca gitmek. Eğer kişinin malı olup yol üzerinde engel teşkil eden düşmanları yoksa.

İMANIN RÜKÜNLERİ ALTIDIR

1. Tertemiz sıfatlara sahip olan Allah Teâlâ'ya iman

O'nun eşi ve benzeri yoktur. O daha önce de belirttiğimiz gibi ezelî ve ebedîdir.

2. Latif cisimler halinde yaratılmış olan Allah'ın meleklerine iman

Onlar nurdan yaratılmış ve tertemizdirler. Allah'a isyan etmez, yemez, içmez ve uyumazlar. Sayıları tüm mahlûkattan fazladır. Öyle ki her bir yağmur tanesinin, ağaçların dal ve yapraklarının başında her zaman birer melek vardır. Allah Teâlâ'nın emriyle üzerlerinde

tasarrufta bulunurlar. Meleklerin dâimî uğraşı itaat ve ibadettir. Yedi kat sema içerisinde meleklerin secde ya da rükû halinde olmadığı bir adım kadar bile yer yoktur. Her yerde onlar ya rükûda ya da secde halindedirler.

Bazıları ise Allah Teâlâ'nın cemalini öylece seyre dalıp kalmışlar. Öyle ki ne âlemden haberleri var ne de insanların varlığından.

Bazıları sağ omuzumuzda durup yaptığımız sevapları, bazıları ise sol omuzumuzda durup yaptığımız günahları yazar.

- Meleklerin büyüğü Hz. Cebrâil'dir [aleyhisselâm]. Tüm peygamberlere vahyi o getirmiştir.

- Hz. İsrâfil [aleyhisselâm], sûrun üfürülmesinden sorumludur.

- Hz. Mîkâil [aleyhisselâm], yağmurların yağması ve yeryüzünün yeşermesi gibi tüm tabiat olaylarından sorumludur.

- Hz. Azrail [aleyhisselâm], ruhların alınmasından sorumludur.

- Hameletü'l-arş (arşı taşıyanlar) dört tanedir. Kıyamet günü bunlar sekiz tane olacaklar.

- Mukarrebîn, Allah Teâlâ'nın dergâhına yakın duran meleklerdir.

- Kerrûbîn, azaptan sorumlu meleklerdir.

- Ruhanîn, rahmetten sorumlu meleklerdir.

3. Allah'ın kitaplarına iman

Allah Teâlâ'nın gönderdiği sahife ve kitaplar toplam olarak 104 adettir. Bunların 100 tanesi sayfalar halindedir.

Bu sayfalardan,

- 10 sayfa Hz. Âdem'e

- 10 sayfa Hz. İbrahim'e

- 30 sayfa Hz. İdris'e

- 50 sayfa Hz. Şît'e nâzil olmuştur.

Kalan diğer dört kitap ise,

- Tevrat Hz. Musa'ya

- İncil Hz. İsa'ya

- Zebur Hz. Davud'a

- Kur'an da Hz. Muhammed Mustafa'ya inmiştir [Allah'ın salât ve selâmı ona ve diğerlerinin hepsine olsun].

Hepsi haktır, Allah'ın kelâmıdır. Fakat diğerlerinin hükmü kalkmış, Kuran'ın hükmü eksiksiz ve fazlasız dünyanın sonuna kadar kalacaktır.

4. Allah'ın peygamberlerine iman

Allah Teâlâ insanlara, her zaman kendi devirlerinde kâmil ve günahlardan arınmış bir insanı peygamber olarak göndermiştir. Onlara, hiç kimsenin baş edemeyeceği mucizeler bahşetmiş ve insanlar Allah Teâlâ'nın hükümlerine uyabilsinler diye onlara vahiy göndermiştir. Peygamberler, insanların en temizi ve en faziletlisidirler. Sayılarının yüz yirmi dört bin olduğu rivayet edilmektedir.

Ülü'l-azm[5] olan peygamberler beş tanedir. Bunlar:

1. Hz. Nuh [a.s]

2. Hz. İbrahim [a.s]

3. Hz. Musa [a.s]

4. Hz. İsa [a.s]

5. Hz. Muhammed [s.a.v].

---

5 *"Peygamberlerden ülü'l-azm olanların sabrettikleri gibi sen de sabret. Onlara azap verilmesi için dua etmekte acele etme"* [Ahkâf 46/35].

Ümmeti olan peygamberler 313 tanedir. Bunların içerisinde en meşhur olanlar:

Hz. Âdem, Hz. İdris, Hz. Nuh, Hz. Hûd, Hz. Salih, Hz. İbrahim, Hz. Lût, Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Yakub, Hz. Yusuf, Hz. Eyyûb, Hz. Şuayb, Hz. Musa, Hz. Harun, Hz. Yûşa', Hz. İlyas, Hz. Elyesa', Hz. Zülkifl, Hz. Şem'ûn, Hz. İşmuil, Hz. Yunus, Hz. Davud, Hz. Süleyman, Hz. Zekeriyya, Hz. Yahya, Hz. Üzeyir, Hz. Cercis,[6] Hz. İsa, Hz. Muhammed Mustafa [Allah'ın selâmı ona ve diğerlerinin hepsine olsun].

5. Kıyamet gününe iman

Kıyametin alametleri şunlardır:

1. Hz. Mehdî'nin zuhuru

2. Hz. İsa peygamberin nüzûlü

3. Deccâlin çıkması

4. Dâbbetü'l-arzın çıkması

5. Ye'cûc-Me'cûc'ün çıkması

6. Güneşin batıdan doğması

7. Yeryüzünün bir kez batısında, bir kez doğusunda ve bir kez de Arap yarımadasında çöküntülerin meydana gelmesi

---

6 Taberî, *Târih*, 1/382.

8. İlim ve dinin azalması

9. Fâsıklığın artması

10. İhanetlerin artması

11. Soyu kötü olan veya belli olmayan kimselerin lider olması.

Bunların dışında Peygamber Efendimiz'in [s.a.v] buyurduğu, dağların yıkılıp ufalması, göklerin parçalanıp çökmesi, denizlerin birbirine geçip kuruması, yıldızların dökülmesi, güneş ve ayın ışıksız kalması gibi sözlerinin hepsi hak ve gerçektir. Şüphesiz meydana gelecektir.

Daha sonra kıyamet koparken tüm mahlûkat ikinci sûrun üfürülmesi ile kalkar ve Şam bölgesine gelip toplanır. İlk önce sevap ve günah sayfaları kişinin eline verilir. Daha sonra sorular sorulur ve ameller terazide tartılır. O gün yapılan hiçbir amel karşılıksız kalmaz.

Hesap ve mîzan bittikten sonra Allah Teâlâ'nın emriyle cehennemin üzerine köprü (sırat) kurulur. Cennetlikler onu geçip kevser havuzuna giderler. Cehennemlikler ise ateşe atılırlar.

Peygamberler, veliler ve salihler günahkârlar için şefaat ederler. Ayrıca müslüman olup günahkâr olan biri cehennemde sürekli kalmaz. Cezasını çektikten sonra tekrar cennete koyulur.

Cehennem yedi kat olup yerin altındadır. Cennet de sekiz kat olup göklerin üstündedir.

6. Hayır ve şerrin Allah'ın takdiriyle olduğuna iman

Mahlûkatın her türlü hareket ve ameli Allah Teâlâ tarafından bilinmektedir ve aynı zamanda ezelden beri yazılmıştır. Varoluşun başlangıcından varlığın bitimine kadar işlenen her ne amel varsa hepsi Allah Teâlâ'nın takdir ettiği gibi ve o yazıda yazıldığı gibi olacaktır.

Amellerin yaratıcısı O'dur. Mahlûk ise daha önceden seçilmiş ameller için bir sebeptir. Nasıl ki ateş, bir şeyin yakılması için sadece bir sebeptir.

SON

SON SÖZ

Ebü'l-Hasan el-Eş'arî'nin [rahmetullahi aleyh] mezhebi üzerine yazılan *Hülâsa-i Akaid* (akaidin özü) adlı iş bu mübarek eser, olgunluk vasıflarına sahip merhum Şeyh Seyyid Abdullah'a [kuddise sırruhû] aittir. Bu eseri, çocukların ve avam tabakanın eğitimi için yazmıştır.

Adı geçen şeyh, Şemdinan kazasının değerli sâdâtından olup, şöhreti dört bir yana yayılmış olan Zülcenâheyn lakaplı Süleymaniyeli ve Şehrezûrlu Mevlânâ Halid-i Kürdî'nin [kuddise sırruhû] seçkin halifelerinden biri ve Şemdinan kazasının merkezindeki Nehrî Tekyası'nın mübarek dergâhının postnişiniydi. Zâhirî ilim dallarında ve yüce Nakşibendî tarikatının irşadında yetkin biriydi. Nur kalpli mürşidi hayattayken vefat etmiştir.

Vefatından sonra irşad dairesinin kutbu olan, şöhreti memleketin dört bir yanına yayılan yeğeni Şeyh Seyyid Kutub Tâhâ Efendi [kuddise sırruhû] onun yüce makamında oturmuş ve halkı irşad etmekle meşgul olmuştur. Seyyid Tâhâ [kuddise sırruhû] önceleri bu amcasının yanında tarikat ilkelerinin temellerini öğrenmeye başlamış, daha sonra ahlâkî eğitimini ve irşad icâzetnâmesini kutlu sıfatlar sahibi bir zat olan adı geçen Mevlânâ'dan [kuddise sırruhû] almıştır. Allah yüce sırlarını kutsasın ve kudsî bereketlerinden yararlanmamızı nasip etsin, âmin!

Ve ben bîçâre kâtip Ömer b. Cercîs el-Beydâvî [bu kitabı] 14 Muharrem 339'da, Kânunusâni 326 yılında [hazırladım].

نقشبنديه دا قدمى راسخ هبو. دحالى حياتا
پيرى روشن ضمير خودا وفات كريه. لپاش
وفاتاوي، برادرزادئى وي، قطبى دائرئى إرشاد،
الشهير فى الآفاق والبلاد، حضرتى شيخ سيد
طه أفندي قطب لمقامى عالي وي رونشت ئو
مشغولي إرشادا عبادا بو. أولا لنك مامى خوه
كسبا مباديى طريقتى كر. پاشى تكميلا معاليا
ئو أخذا إجازا إرشادى ژذاتى فرخنده سمات
مولنايى مشار اليه كريه. قدس الله تعالى
اسرارهم العلية ونفعنا ببركاتهم القدسية آمين

وانا الحقير الكاتب عمر بن جرجيس
البيضاوى

فى 14 محرم سنه 339 فى كانون ثانى سنه 326

خَاتِمَه

أوه «خلاصئى عقيدييت إيسلامى» لسر مذهبى شيخى أشعري رحمة الله تعالى، أثر مباركا ذاتى رشادت سماتي مرحوم شيخ سيد عبد الله أفندييى نهري يه. ژبو تعلما بچوكان ئو عوامى چيكرييه. شيخ مشار اليه ژسادات كرامت قضا شمدينانه. ژزبدئى خلفائيت حضرتى ذى الجناحين، الشهير فى الآفاق مولانا خالد كردي، سليماني، شهر زوري يه قدس الله تعالى سره وأفاض علينا بره. مرحومى أولى پوست نشينى درگاهى شريفى تكيا نهري دمركزى قضا شمديناندا أو بو دفنون ئو علوميت ظاهريه دا ئو إرشادا طريقتا

جَهَنَمْ حَفْتْ طَبَقِنْ وَايَه دِبِنْ أَرْضِيدَا بِهِشْتْ حَشْتْ طَبَقِنْ وَا لِسَرْ آسِمَانَانْدَا.

رُكْنِى شَشِيْ

بَاوَرِيْ يِى كُو خِيرْ ئُو شَرْ بِتَقْدِيْرَا خُدِى نَه. حَمِ حَرَكَه ئُو عَمَلِيتْ مَخْلُوقِى دِأَزَلْدَا نِوِيْسِيْنَه ئُو مَعْلُومِنْ لِنِكْ خُدِى. ژِأَوَلْ حَتَا آخِرْ هَرْچِيْ وَاقِعْ بِيتْ دِى مُوَافِقِى وِى نِوِيْسِيْنِيْ ئُو مَعْلُومِيْ بِيْتْ.

خَالِقِى عَمَلَانْ أَوَه، مَخْلُوقْ سَبَبَه ژِبُو عَمَلِيتْ إِخْتِيَارِيْ، هَرْوَكِيْ آگِرْ سَبَبَه ژِبُو صُوتِنِى.

لا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم.

تم

هِشْكْ بُونَا بَحْرَانَه ئُو رِژْيْيَانَا سِتِيرَانَه ئُو بِى نُورْ بُونَا رُوژْ ئُوهِيْقَانْ ئُو غَيْرِيتْ وَانَه حَمِ حَقِنْ، بِى شَكْ دِى قَومِنْ.

مَخْلُوقْ دِى رَابِنْ ئُو يَكْ كُونْ لِأَرْضِى شَامِى، كَاغِذِيتْ خِيرْ ئُو شَرَانْ دِى دِنَه دَسْتِيْ، عَمَلْ دِى بِينَه حَسَابْ كِرِنْ، سُوئَالَا عَمَلَانْ دِى بِيتَه كِرِنْ، بِتَرَازُويِى دِى بِيتَه كِيشَانْ، چُو عَمَلْ بِى جَزَا نَابِنْ. بِفَرْمَانَا خُدِى پِرى دِى دَانِيْنَه سَرْ جَهْنَمِى. بِهِشْتِيْ دِى دَرْبَازْبِنْ چِنَه سَرْ حَوْضَا كَوْثَرِى، جَهْنَمِيْ دِى زَانْ كُونَه آگِرِى.

شَفَاعَتَا مُسُلْمَانَانْ دِى بِكِنْ پِيغَمْبَرْ، مَشَايِخْ ؤ صُلَحَا. كَسِى مُسُلْمَانْ أَبَدِيْ نَابِتْ دِعَزَابْدَا.

رُكْنِى پێنْجێ

بَاوَرِیْیا بقِیامَتی یَه. هَرْچێ پێغَمْبَرِی مَه گُوتِێ ژِنیِشَانَانْ

وَکِێ رَابُونَا مَهْدِێ ئُو نَازِلْ بُونَا عِیْسَی پێغَمْبَرْ ئُو رَابُونَا دَجَالْ ئُو دَابَةُ الْاَرْض ئُو يَأْجُوجْ ئُو مَأْجُوجَانَه ئُو هِلاتِنَا رُوژِی یَه ژِمَغْرِبی ئُو رُوچُونَا اَرْضِی یَه جَارَكْ لِمَغْرِبی، جَارَكْ لِمَشْرِقی، جَارَكْ لِجَزِیْرَئِی عَرَبْ. ئُو کِیمِیْیا عِلْمْ ئُو دِیْنِی یَه ئُو زُورِیْیا فِسْقْ ئُو خِیانَتِێ یَه ئُو سَرْدَارِیْیا بَدْ اَسْلَانَه. ئُو هَرْچێ پێغَمْبَرِی مَه گُوتِێ ژِوَاقِعَاتِیتْ حَشْرِی وَکِێ نُوکَه هُورْ بُونَا چِیَانَه ئُو کَرْکَرْ بُونَا آسِیْمَانَانَه ئُو تِیکِلْ بُونْ ئُو

اُولُو الْعَزْمْ پِينْجِنْ

نُـوحْ، إِبْرَاهِـيمْ، مُوسَـى، عِيسَـى، مُحَمَّـد المصطفـى صـلاة الله وسـلامه عليـه وعليهـم اجمعيـن.

خُدَانِيتْ أُمَتَانْ

سِيصَدْ ئُو سِيزْدَنَه. پِيتْ مَشْهُورْ

آدَمْ، شِـيثْ، إِدْرِيـسْ، نُـوحْ، هُـودْ، صَالِـحْ، إِبْرَاهِـيمْ، لُـوطْ، إِسْـمَاعِيلْ، إِسْـحَاقْ، يَعْقُـوبْ، يُوسُـفْ، أَيُـوبْ، شُـعَيْبْ، مُوسَـى، هَـارُونْ، يُوشَـعْ، إِلْيَـاسْ، يَسَـعْ، ذُوالْكِفْـلْ، شَـمْعُونْ، إِشْمُوِيلْ، يُونُسْ، دَاوُدْ، سُلَيْمَانْ، زَكَرِيَا، يَحْيَى، عُزَيْـرْ، جَرْجِيـسْ، عِيسَـى، مُحَمَّـد المصطفـى صـلاة الله وسـلامه عليـه وعليهـم اجمعيـن.

حَمِ حَقِنْ، كَلَامِيتْ خُدِى نَه، بَلِى حُكْمِيتْ يِيتْ دِيْ بَطَالْ بُونَه. حُكْمِى قُرْآنِى حَتَى آخِرِى زَمَانِى دِى بِمِيْنِتْ بِى كِيمْ ئُو زِيدَئِيْ.

رُكْنِى چَارَانْ

بَاوَرِيَا پِيغَمْبَرَانَه كُو هَرْ زَمَانَكِى خُدِى إِيْنْسَانَكِى پَاكْ ژِگُنَاهَانْ ژِهِنْدِيْ خَلْقِى عَصْرِى خُوَه كَامِلْ تِرْ بِكِرَمَا خُوَه كِرِيْيَه پِيغَمْبَرْ، مُعْجِزَه دَايِيْنِى، كَسِيْ قُوَتْ دَا بَرَابَرِى وِيْ نَبُويَه. وَحِيْ ژِبُو هِنَارْيَه كُو أَمْرِى خُدِى بِ گِهِيْنِيْتَه نَاڤْ خَلْقِى ئُو حُكْمِيتْ خُدِى بِجِيْه بِيْنِنْ. ژِهِنْدِيْ مَخْلُوقِى پِيْكْ ئُو فَاضِلْتِرِنْ. صَدْ ئُو بِيْسْتْ ئُو چَارْ هَزَارِنْ.

دِقِيامَتِی دَا دِی بِبْنَه حَشْتْ. مُقَرَّبُنْ، نِیزِیْکِيْ دَرْگَاهِی خُدِی نَه.

ئُو کَرُوبِیْنَه کُو مَلَکِیتْ عَذَابِی نَه. ئُو رُوحَانِيْ نَه کُو مَلَکِیتْ رَحْمَتِی نَه.

رُکْنِی سِی يِيْ

بَاوَرِیْیَا بِکِتَابِیتْ خُدِی یَه. صَدْ ئُو چَارِنْ. صَدْ حَمِ کَاغِذِنْ. دَهْ ژِوَانْ صَدَا نَازِلْ بُونَه ژِبُو آدَمِيْ. دَهْ ژِبُو اِبْرَاهِیمْ ئُو سِیْه ژِبُو إِدْرِیْسْ ئُو پِیْنْجَه ژِبُو شِیْثْ.

تَوْرَاتْ نَازِلْ بُویَه ژِبُو مُوسَی. إِیْنْجِیْلْ ژِبُو عِیْسَی، زَبُورْ ژِبُو دَاوُدْ، قُرْآنْ ژِبُو مُحَمَّدْ مُصْطَفَی صلاة الله وسلامه علیه وعلیهم اجمعین.

خُدِی تَصَرُّفِی تِیدَا دِکِتْ، کَسْ بَا وَانْ دَائِیْمْ طَاعَتَه. زِهَرْ حَفْتْ طَبَقِیتْ آسِیْمَانِيْ جِیی پِی یَکِيْ نِیْیَه کُو مَلَکَكْ دِرُکُوعِیدَا یَانْ دِسَجْدِیدَا نَبِتْ. هِنْدَكْ هَرْ وِی دِرُکُوعِیدَا، هِنْدَكْ هَرْ وِی دِسَجْدِیدَا.

هِنْدَكْ غَرْقِنْ دِشُهُودَا جَمَالَا خُدِیدَا، نَاآگَاهْ لِعَالَمِی هَیَه ئُو نَلَاآدَمِيْ. یَكْ وِيْ لِسَرْ مِلِی مَیی رَاسْتِی خِیرَانْ دِنوِیْسِتْ، یَكْ وَانْ لِسَرْ مِلِی مَیی چَپِی شَرَانْ دِنوِیْسِتْ. سَرْدَارِیتْ وَانْ جِبْرَائِیْلَه. وَحْیی بُو حَمِيْ پِیغَمْبَرَانْ وِيْ إِیْنَایَه. ئُو إِسْرَافِیْلَه نَفْخَا صُورِی وَایَه دِدَسْتْدَا. ئُو مِیْکَائِیْلَه حُکْمِی دَخْلْ ئُو دَانْ ئُو شِیْنَایِيْ پِیتْ أَرْضِی دِدَسْتْدَا. ئُو عَزْرَائِیْلَه قَبْضَا رُوحَانْ دِدَسْتْدَا. ئُو حَمَلَتُ الْعَرْشَه آنُوکَه چَارِنْ،

رُكْنِی پینْجِيْ

حَجَه أَگَرْ مَالْ هَبِتْ ئُو دِژْمِنْ لِسَرْ رِی نَبِنْ.

رُكْنِيتْ إِيْمَانِی شَشِنْ

رُكْنِی أَوَلْ

بَاوَرِيْيَا بِخُدِی يَه كُو ذَاتكِيْ پَاكَه، بِی مِثْلَه، أَزَلِيْ يَه هَرْوَكِيْ مگُوتِيْ.

رُكْنِی دُويِيْ

بَاوَرِيْيَا بِمَلَائِكَتِيتْ خُدِی يَه ئُو جِسْمِيتْ لَطِيفِنْ، دِنُورَانِيْ ئُو پَاكِنْ، ژِنفَرْمَانِيْ يَا خُدِی ئُو ژِخَوِی ئُو ژِخُوَارِنِی پَاكْ ئُو تَمِيْزِنْ. ژِهِنْدِيْ مَخْلُوقِی پِرْتِرِنْ. حَتَا قَطْرِيتْ بَارَانِی ئُو طَائِيتْ ئُو بَلْگِيتْ دَارَانْ هَرْ يَكِی مَلَكَكْ لِسَرْ مُسَلَّطَه، بِأَمْرِی

بُويَه ئُو هَاتِيْ يَه ڤشارْتنْ ناڤى بابى وِيْ عَبْدُ اللَّهْ كُرِى عَبْدُ الْمُطّلبى كُرِى هَاشِمى كُرِى عَبْدُ الْمَنافَه، نَاڤِى دائى وِيْ آمِيْنَه كَچا وَهْبى زُهْرِى يَه، «رَسُولُ اللَّهْ» قَاصِدى خُدى يَه لِسَرْ جِنْ ئُو إِيْنسَانَانْ كُو رِيْيا حَقْ نِيْشَانْ بدِتْ ئُو حُكْمِيتْ خُدِى بجِيْه بِيْنِنْ.

«رُكْنِى» دُويِيْ

كِرِنَا نِمِيْژِتْ فَرْضَه

رُكْنِى سِيِيْ

دَانَا زَكَاتِى يَه

رُكْنِى چَارِيْ

بِرُوژِيْ بُونَا رَمَضَانِى يَه

نِيزِكْتِرِى مَرُويَه. تِيدَا هَنَه هِنْدِيْ صِفَاتِيتْ كَمَالِى. ژِصِفَاتِيتْ وِيْ حَفْتْ صِفَتْ قَدِيْمِنْ: حَيَاتَه، عِلْمَه، إِرَادَيَه، قُدْرَتَه، بِهِيْسْتِنَه، دِيْتِنَه، تَكَلُّمَه. أَوْ صِفَتِى أَزَلِيْنَه ژِذَاتِى خُدِى جُدَا نَابِنْ. پَاكَه ژِهَمِيْ عَيْبْ ئُو كِيمَاسِيْيَانْ.

«وَ أَشْهَدُ» أَزْ وِى شَاهِدِيْ يِى ژِيْ دِدِمْ «أَنَّ مُحَمَّداً» كُو مُحَمَّدِى عَرَبِيْ، قُرَيْشِيْ، هَاشِمِيْ، چَاڤْرَشْ، بِرُو رَا كْشَايِيْ، أَنِيْ كِشَادْ، شِكِلْ صُورْ ئُو سِپِى ئُو نُورَانِيْ، صُورَتْ وَكِيْ آيِيْنِى شَفَافْ كُو دَرْ ئُو دِيْوَارْ تِيرَا دِيْيَارَه، مَحْبُوبْ تِرَ ژِهَمِيْ أَوْلَادِى آدَمْ، بَژْنَا وِيْ تَمَامْ، لِبَرْ طَاقِى سِيْبَرْ نَدِدَا اَرْضِى، لِمَكِى بِوَلِدْ هَاتِيْ، لِوِى بُويَه پِيغَمْبَرْ، ژِبَرْ كَافِرَانْ چُويَه مَدِيْنِى، لِوِى مُتَوَفَّا

بسم الله الرحمن الرحيم

بِزَانَه رُكْنيتْ إِيسَلَامِى پِينْجِنْ.

رُكْنِى أَوَّلْ

كَلِمَىِ شَهَادَتَه. «اَشْهَدُ» اَزْ شَاهِدِيِىِ دِدِمْ، «أَنْ لَا اِلَه» كُو نِيِنِنْ تُو مَعْبُودَكْ دِيْ، «اِلَّا اَللّٰهْ» غَيْرِى ذَاتَكِ پَاكْ، بِى مِثْلْ، أَزَلِيْ ئُو أَبَدِيْ. مُتَحَيِّرِنْ دِفِكْرَا وِيْدَا هَمَه مَخْلُوقْ. نَاڤِى وِيْ «اَللّٰهْ» مَعْبُودِى بِحَقْ هَرْ أَوَه. هَبُنَا وِيْ هَرْ بِخُو يَه. هَبُنَا هَمِيْ مَخْلُوقَا بِوِيْ يَه. خَالِقْ ئُو حَاكِمِى هَمِيِيَانَه. هَمِيْ عَالَمْ مُحْتَاجِى وِيْ يَه. أَوْ مُحْتَاجِى كَسِيْ نِيَه. فَاعِلَكْ مُخْتَارَه. بِى جِيْه ئُو بِى مَكَانَه. لِهَمَه جِيِيَانْ حَاضِرَه. ژِرُوحِى

وَلِـيُ النِّعْمَتِـى بِيُمْنَتِـى مُشَـارُ اِلَيْـهِ دَامَـتْ بَرَكَاتُـه بِقَلَـمْ نَاچِيْزَانَـه دِسِـلْكَا تَحْرِيْـرِى كِيشَـا: ومـن الله التوفيـق والاسـتعانة:

الحقير عمر بن جرجيس البيداوى المدرس فى تكية نهرى

پیشْ گُوتِنْ

«خُلَاصِیی عَقَائِیْدِی إِیْسْلَامِی یَه بِلِیْسَانی کُرْدِيْ» أَثَرَا شَیخْ سَیِدْ عَبْدُاللّٰهْ أَفَنْدِيْ شَمْدِیْنِيْ قدّس الله سرّه. ژِبُو تَعْمِیْمَا نَشْرَا وِی أَثَرَا مُبَارَكْ، مُرَوْوِجی عِلْمْ ئُو دِیَانَتْ، مُشَوْوِقِی تَرَقِي ئُو مَدَنِیْیَتْ دِنَوَاحِي کُرْدِسْتَانِی دَا، شَابِی تَائِبْ، سَیِدْ طه أَفَنْدِيْ خَیْرُ الْخَلَفِيْ شَیخْ مُحَمَّدْ صِدِیْق أَفَنْدِيْ کُرِی شَیْخْ عُبَیْدُ اللّٰهْ اَفَنْدِيْ کُرِی حَضْرَتِ شَیخْ سَیِّد طه أَفَنْدِيْ قُطْبِی إِیْرْشَادْ، أَمْرُو إِیْشَارَتْ کِرْ بَالْ فِيْ فَقِیرِی پُرْ تَقْصِیْرْ کُو وِی أَثَرَا مُبَارَكْ بِنِوِیْسِمْ. فَقِیْرْ ژِبِیْنَا لِسَرْ أَمْرِی

خلاصة العقائد

باللغة الكردية

للشيخ

عبدالله النهري

خلاصة العقائد

باللغة الكردية

للشيخ
عبد الله النهري

POZİTİF

